

Izveštaj za 4. sastanak Zajedničkog savjetodavnog odbora EU-HR
pripremila LIDIJA PAVIĆ-ROGOŠIĆ, 28. rujna 2008.

CIVILNI I SOCIJALNI DIJALOG U HRVATSKOJ

Suradnja različitih sektora u društvu predstavlja najučinkovitiji način oblikovanja javnih politika koje će biti temelj za uravnotežen gospodarsko-socijalni razvoj te za pronalaženja zajedničkih rješenja koja će pridonijeti zapošljavanju, socijalnoj sigurnosti i uključenosti te solidarnosti, ne zanemarujući okoliš u kojem živimo.

Stoga stavljanje ove teme na raspravu Zajedničkog savjetodavnog odbora može doprinijeti boljem razumijevanju i većem posvećivanju razvoju civilnog i socijalnog dijaloga od strane svih sektora u hrvatskom društvu.¹

CIVILNI DIJALOG

Definicija

Pojam 'civilni dijalog' nije prepoznat i poznat u široj javnosti te ga razumije samo manji broj stručnjaka, uglavnom oni koji su povezani sa zbivanjima u EU. Stoga i ne postoji općeprihvaćena definicija, češće se spominju sljedeći pojmovi: metode savjetovanja OCD-a² i vlade, sudjelovanje javnosti u odlučivanju, međusektorski dijalog i/ili partnerstvo i sl.

Sudionici fokusne skupine su se složili oko sljedeće moguće definicije 'civilnog dijaloga', koju treba u budućnosti raspraviti i dogovoriti u širem krugu zainteresirane javnosti:

'Civilni dijalog' je jedna od dimenzija sudioničke demokracije, kroz koju se odvija strukturirana interakcija između organiziranog civilnog društva i javnog sektora u procesima donošenja odluka.

Sudionici fokusne skupine prepoznaju različite smjerove civilnog dijaloga – horizontalni i vertikalni; pri tome se misli na interakciju između OCD-a i javnog sektora, između samih OCD-a, na lokalnoj i nacionalnoj razini, između lokalne i nacionalne razine.

U Hrvatskoj postoje primjeri i formalnog i neformalnog dijaloga, suradnje pa čak i partnerstva, koje se pojavljuje češće zadnjih godina, velikim dijelom i zbog zahtjeva koji donatori (npr. USAID i EK) postavljaju za dobijanje financijskih potpora za projekte.

¹ U cilju što bolje pripreme ovog izvještaja održan je 12. rujna 2008. sastanak skupine stručnjaka (fokusna skupina), u suradnji s Uredom za udruge Vlade RH. Na sastanku su sudjelovali predstavnici Zajedničkog savjetodavnog odbora EU-Hrvatska, Savjeta za razvoj civilnog društva, Nacionalnog odbora za volonterstvo, Ureda za udruge Vlade RH te nekoliko predstavnika civilnog sektora. Lidija Pavić-Rogošić je pripremila osnovne teze, koje su kroz razgovor razmotrene i dopunjene informacijama i primjerima iz prakse sudionika fokusne skupine.

² Pojam OCD – organizacija civilnog društva se više koristi zadnjih godina. Za upotrebu tog pojma se zalažu i autori knjige 'Civilno društvo u Hrvatskoj' G. Bežovan i S. Zrinščak. U Hrvatskoj se vrlo često koristi i kratica NVO – nevladine organizacije te izraz nevladine, neprofitne organizacije. Najveći broj OCD su udruge, kojih u Hrvatskoj ima gotovo 30.000 registriranih, a najveći broj otpada na sportska društva, zatim na kulturne, tehničke i gospodarske organizacije.

U aneksu ovog Izvještaja navedeni su rezultati istraživanja „Procjena stanja razvoja OCD u Hrvatskoj“ koji se odnose na civilni dijalog.

Institucionalni okvir suradnje države i civilnog društva

Krajem 90-ih uspostavljeni su različiti institucionalni okviri usmjereni k unaprjeđenju suradnje OCD-a i države te u tom pogledu Hrvatska predstavlja uzor OCD-ima u mnogim zemljama.

Ured za udruge Vlade RH

Ured je osnovan krajem 1998. Pridonio je uspostavi transparentnih procedura pri raspodjeli sredstava namijenjenih udrugama iz državnog proračuna, poboljšanju oblika savjetovanja s udrugama te boljem zakonodavnom okviru za djelovanje udruga, boljoj komunikaciji i informiranju. Ured je nadležan i za provedbu programa Zajednice “Europa za građane”.

Savjet za razvoj civilnog društva

Savjet, osnovanim 2002., prati i analizira javne politike i propise te otvara kanale za suradnju među sektorima. Savjet ima 23 člana i to: 10 predstavnika nadležnih tijela državne uprave, 10 predstavnika OCD i 3 stručnjaka iz civilnog društva za područja međunarodne suradnje, međusektorske suradnje i procesa pridruživanja europskim integracijama. Važno je naglasiti da se legitimitet predstavnika udruga temelji na izboru predstavnika od strane samih udruga putem javnog poziva i transparentnog postupka glasanja³.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva

Javna zaklada osnovana krajem 2003. prvenstveno je prepoznata po dodjeli financijskih potpora projektima udruga te doprinosu većoj transparentnosti u davanju financijskih potpora putem javnih natječaja. Pridonijela da takve procedure usvoje i primjenjuju i druga tijela državne uprave koja također raspisuju natječaje za dodjelu sredstava OCD. Financirano je puno vrijednih projekata, mnogi od njih su provedeni kroz suradnju i partnerstvo različitih dionika.⁴

Nacionalni odbor za razvoj volonterstva

Savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske provodi aktivnosti s ciljem promicanja i daljeg razvoja volonterstva, osnovano je 2007. temeljem Zakona o volonterstvu. Odbor ima 19 članova koje čine predstavnici javnog sektora, i OCD koji se bave volonterstvom te nezavisni stručnjaci.

Zajednički savjetodavni odbor EU-Hrvatska

Boljem institucionalnom okviru svakako pridonosi i Zajednički savjetodavni odbor EU-Hrvatska, čija 4. sjednica je upravo u toku. Napominjem da je odabir članova iz ostalih organizacija civilnoga društva dobar primjer demokratskog načina odabira predstavnika civilnog društva u takvo tijelo.⁵

Dokumenti i propisi o odnosu javnog sektora i OCD

Program suradnje Vlade i neprofitnih/nevladinih organizacija

Kako bi se unaprijedila suradnja države i civilnog društva, Ured za udruge je organizirao izradu *Programa* kojeg je Vlada usvojila krajem 2000., a u čijoj je izradi sudjelovao velik broj OCD-a. Nažalost nije do kraja saživio u praksi.

³ Na temelju utvrđenih kriterija za članstvo u Savjetu objavljuje se javni poziv za nominacije, pisanim putem se glasuje za predložene kandidate, a tročlano povjerenstvo utvrđuje kandidate s najvećim brojem glasova u svakom od deset područja aktivnosti (npr. ljudska prava, mladi, zaštita okoliša itd.).

⁴ Tijekom 2007. dodijeljene su financijske potpore u iznosu većem od 4 mil. Eura.

⁵ Slijedom inicijative za osnivanjem Zajedničkog odbora, Savjet za razvoj civilnog društva raspisao je natječaj za kandidate koje su predlagale mreže, odnosno koordinacije udruga. S kandidatima je Povjerenstvo za odabir kandidata provelo razgovor u svrhu ocjene zadovoljavanja kriterija traženih u natječaju. Povjerenstvo je, vodeći se ujedno i dobrom praksom poštivanja kriterija rodne jednakosti i ravnomjerne regionalne zastupljenosti donijelo jednoglasnu odluku o odabiru dva predstavnika.

Povelje o suradnji na lokalnoj razini

Na tragu tog Programa izrađene su i donesene povelje o suradnji između udruga i nekoliko gradova (npr. Rijeka, Šibenik, Sisak, Županja, Beli Manastir, Belišće). Suradnja OCD s lokalnim vlastima u proteklih petnaest godina značajno je unapređivala (npr. dodjela sredstva udrugama putem javnog natječaja, prostor za rad, udruge se pozivaju na suradnju te partnerstva u projektima, naročito onima koja se podnose na natječaje za sredstva EU).

Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva

Strategija se izrađivala nekoliko godina u više navrata, a usvojila ju je Vlada sredinom 2006. Strategija daje osnovne smjernice za unaprijeđenje pravnog, financijskog i institucionalnog sustava potpore razvoju civilnoga društva do 2011. Početkom 2007. izrađen je i *Operativni plan* provedbe zadanih ciljeva s mjerama, nositeljima⁶ i rokovima.

Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga

Dokumentom donesenim 2007. godine, uređuju se osnovni standardi i načela postupanja tijela državne uprave i ureda Vlade Republike Hrvatske u postupku odobravanja financijske potpore iz sredstava državnoga proračuna udrugama za provedbu njihovih programa i projekata koji su od osobitog interesa za opće/javno dobro u Republici Hrvatskoj.

Kodeks pozitivne prakse savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja i provedbe zakona, drugih propisa i akata

Nacrt ovog Kodeksa izrađen je kroz konzultacijski proces te se očekuje njegovo skoro usvajanje na Vladi. Kodeksom se utvrđuju minimalni standardi i mjere za sudjelovanje zainteresirane javnosti⁷ u oblikovanju javnih politika kojima se uređuju pitanja i zauzimaju stavovi od interesa za opću dobrobit (zaštita i promicanje ljudskih prava, javne službe, pravosuđe, zaštita okoliša i drugo).

Zakon o pravu na pristup informacijama

Zakon iz 2003. regulira pristup informacijama u posjedu tijela javne vlasti godine, međutim njegova je provedba još uvijek na razini koja ne zadovoljava. Zbog brojnih problema u primjeni Zakona, predviđa se izrada izmjena i dopuna.

Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša

Hrvatska je Konvenciju potvrdila krajem 2006. Elementi tzv. Aarhuske konvencije uneseni su u Zakon o zaštiti okoliša iz 2007., na temelju kojeg je donesena 2008. Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša. Uredbom se određuje koja javnost može sudjelovati u tom postupku.

Ocjena trenutnog stanja suradnje javnog sektora i OCD

Zadnjih desetak godina došlo je do promjene svijesti o potrebi međusobne suradnje i dijaloga i na strani javnog i na strani civilnog sektora, prije se često moglo susresti s nerazumijevanjem potrebe i koristi od takve suradnje. Općenito, taj se stav na svim razinama promijenio, no sada je izazov kako taj odnos ostvariti i dugoročno održati. Nedostaju znanja i vještine te poznavanje metoda uspješne suradnje. Potreba jačanja kapaciteta lokalnih dionika za međusektorsku suradnju iskazuje se često kao prioritetna tema pri procjeni potreba. Obuku uglavnom provode OCD, koje se zadnjih godina nameću kao relevantne i sposobne organizacije koje osmišljavaju i provode neformalno obrazovanje lokalnih dionika iz svih sektora, ali i onih na nacionalnoj razini.

⁶ Pored Ureda za udruge i Savjeta za razvoj civilnog društva, nositelji nekih mjera su 30-ak tijela državne uprave, a predviđena je i uloga OCD i jedinica lokalne samouprave.

⁷ Zainteresirana javnost, u smislu ovoga Kodeksa su: građani, organizacije civilnog društva (neformalne građanske grupe ili inicijative, udruge, zaklade, fundacije, privatne ustanove, sindikati, udruge poslodavaca), predstavnici akademske zajednice, komore, javne ustanove i druge pravne osobe koje obavljaju javnu službu ili na koje može utjecati zakon, drugi propis ili akt koji se donosi).

Dijalog između države i civilnog društva još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini, nije dovoljno učestao niti sustavan, iako postoje odbori i tijela koja uključuju predstavnike civilnog društva u svoj rad. Ima pojava da pojedina državna tijela ne provode konzultacije s civilnim društvom. No OCD se sve više percipiraju kao legitiman dionik u procesu donošenja odluka te ima dobrih primjera iz prakse.

Unatoč poboljšanju, OCD još uvijek imaju skroman utjecaj na stvaranje javnih politika, jer čak i kad su uključeni u proces, njihovi stavovi, preporuke i mišljenja u konačnici se često ne uvažavaju, što dovodi do pada motivacije za sudjelovanjem i potvrđuje se uvriježen stav da se ne isplatiti truditi, jer je i tako sve unaprijed određeno.

Civilnom sektoru su potrebna dodatna znanja o lobiranju i vještine zagovaranja. OCD često nisu u stanju jasno artikulirati svoje stavove i izraziti svoje interese prema državi i programima koje ona provodi, jer same nemaju dovoljno stručnih kapaciteta te nisu dovoljno umrežene.

Primjer pozitivno vođenog procesa te uključivanja i uvažavanja stavova OCD bio je prisutan npr. pri izradi Strategije ruralnog razvoja. Utjecaj OCD primjetan je u konkretnim slučajevima povezanim s prioritetnim područjima u socijalnoj politici (npr. Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju RH) te u zaštiti ljudskih prava. Kao vrlo dobar primjer na lokalnoj razini može se navesti Grad Split, gdje su u procesu planiranja i izrade "Strategijskih smjernica za partnersko djelovanje u pružanju socijalnih usluga 2008.-2012.", sudjelovali stručnjaci iz Grada, javnih ustanova, organizacija civilnog društva i gospodarstva. Ukupno je sudjelovalo 70 stručnjaka (20 iz javnih ustanova, 41 iz organizacija civilnog društva, troje iz privatnog sektora i 6 iz Grada).

Što bi država trebala napraviti:

- ▶ prihvatiti OCD kao ravnopravne suradnike te pridonijeti stvaranju klime podržavanja i uvažavanja rada OCD, imajući u vidu komplementarnost uloga
- ▶ strukturirati suradnju i odrediti jasne kriterije o uključivanju OCD
- ▶ ostvarivati dugoročne mehanizme savjetovanja, a ne *ad hoc* suradnju
- ▶ prepoznati vrijednost izvaninstitucionalnog obrazovanja i drugih usluga koje pružaju OCD.

Što bi OCD trebale napraviti:

- ▶ učinkovitije se međusobno umrežavati i surađivati
- ▶ osigurati kontinuirane kanale za obavještanje javnosti i državne strukture o mišljenjima javnosti o svim važnijim pitanjima
- ▶ zajednički nastupati
- ▶ ostvariti suradnju s medijima
- ▶ nastaviti organizirati edukacije i podizati svijest građana
- ▶ afirmirati svoj rad kroz prepoznatljive programe i projekte
- ▶ podupirati provedbu nacionalnih politika na lokalnoj razini.

SOCIJALNI DIJALOG

O socijalnom dijalogu pred ovim Odborom već je ukratko izvijestila supresjedateljica Lidija Horvatić, kad je izvještavala o poglavlju 19: Socijalna politika i zapošljavanje.

Definicija

Pojam 'socijalni dijalog' je, za razliku od pojma civilni dijalog, poznatiji u javnosti, iako to ne znači široko i potpuno razumijevanje njegova značenja.

Kod definiranja pojma 'socijalni dijalog' u Hrvatskoj se najčešće koristi definicija Međunarodne organizacije rada, jer ona najbolje i najjasnije određuje socijalni dijalog.⁸

⁸ „Social dialogue is defined by the ILO to include all types of negotiation, consultation or simply exchange of information between, or among, representatives of governments, employers and workers, on issues of common

Institucionalni okvir za socijalni dijalog

Gospodarsko-socijalno vijeće (GSV)

Polazeći od potrebe suradnje u Republici Hrvatskoj Vlada, poslodavci i sindikati postigli su dogovor o institucionalnom socijalnom dijalogu te je početkom 1994. osnovan GSV na temelju sporazuma socijalnih partnera i Vlade RH. Prvi počeci GSV datiraju još od 1991. On predstavlja najvišu razinu tripartitnog socijalnog dijaloga. Sastoji se od 18 članova – po 6 predstavnika Vlade RH, udruge poslodavaca više razine te udruga sindikata (sindikalskih središnjica). Ima 8 povjerenstava za pojedina područja (npr. plaće i porezni sustav, rad i socijalnu politiku, kolektivno pregovaranje itd.).

GSV na lokalnoj i regionalnoj razini

Temeljem Sporazuma o Gospodarsko-socijalnom vijeću i drugim oblicima socijalnog partnerstva u RH iz 2000., otvorena je mogućnost osnivanja gospodarsko-socijalnih vijeća u jedinicama lokalne samouprave, odnosno regionalne samouprave. Ta vijeća mogu zajednički osnovati poglavarstva tih jedinica, sindikalne središnjice kojima je reprezentativnost utvrđena zakonom na nacionalnoj razini i udruga poslodavaca. Vijeća su se voljom socijalnih partnera osnivala isključivo na razini županija te danas sve županije i Grad Zagreb imaju konstituirana gospodarsko-socijalna vijeća (ukupno 21 vijeće). Postoje određene razlike u njihovoj organizaciji, sudjelovanju, uspješnosti i utjecaju.

Socijalni partneri u procesu pristupanja EU

Predstavnici socijalnih partnera su članovi tijela koja su uspostavljena na području pristupnih pregovora Republike Hrvatske za punopravno članstvo u EU (npr. Nacionalni odbor za praćenje pregovora s EU, stručne skupine za pregovore).⁹

Sektorski socijalni dijalog

Na redovitom zajedničkom sastanku predsjednika Vlade RH i suradnika s predstavnicima HUP-a i sindikalnih središnjica, održanom 5. rujna 2008. zaključeno je da će na osnovu prethodnog dogovora predstavnici HUP-a i sindikalnih središnjica, u suradnji sa svojim udrugama, intenzivirati aktivnosti na institucionalizaciji sektorskog socijalnog dijaloga i osnivanju sektorskih vijeća, a što je do sada bila i temeljna primjedba u izvješćima Europske komisije kada je u pitanju socijalni dijalog u RH.

Socijalni dijalog u trgovačkim društvima

Ostvaruje se djelovanjem podružnica sindikata odnosno sindikalnih povjerenika, radničkih vijeća, povjerenika radnika za zaštitu na radu te predstavnika radnika u nadzornim odborima.¹⁰

interest relating to economic and social policy. It can exist as a tripartite process, with the government as an official party to the dialogue or it may consist of bipartite relations only between labour and management (or trade unions and employers' organizations), with or without indirect government involvement. Social dialogue processes can be informal or institutionalised, and often it is a combination of the two. It can take place at the national, regional or at enterprise level. It can be inter-professional, sectoral or a combination of these.

The main goal of social dialogue itself is to promote consensus building and democratic involvement among the main stakeholders in the world of work. Successful social dialogue structures and processes have the potential to resolve important economic and social issues, encourage good governance, advance social and industrial peace and stability and boost economic progress.“

⁹ Hrvatska se često ističe kao pozitivan primjer uključivanja socijalnih partnera i ostalih organizacija civilnog društva u radne grupe.

¹⁰ Prema jednom istraživanju Ureda za socijalno partnerstvo (2006.) provedenom na relativno malom uzorku, u većini poduzeća su osnovana radnička vijeća, no prema danim odgovorima se zaključuje da je taj oblik dijaloga manjkav, naročito u poduzećima koja nisu u državnom vlasništvu (npr. poslodavci ne dostavljaju relevantne podatke o rezultatima poslovanja ili kretanju i promjenama u plaćama). Odnosi između radnika i radničkih predstavnika su ocijenjeni dobrima. Rezultati nisu zadovoljavajući u odnosu na savjetovanje poslodavaca s povjerenicima radnika za zaštitu na radu prilikom uvođenja mjera unapređenja sigurnosti i zaštite zdravlja.

Kolektivno pregovaranje

Učestalost kolektivnog pregovaranja je slabija na razni grane/djelatnosti, a veća na razini trgovačkih društava. Između Vlade RH i sindikata javnih i državnih službi zaključeni su kolektivni ugovori. Prema procjenama (nema službene statistike) oko 70% radnika u RH pokriveno je kolektivnim ugovorima.

Ocjena trenutnog stanja socijalnog dijaloga

Na 104. sjednici Gospodarsko-socijalnog vijeća održanoj u siječnju 2008., zaključeno je da je od uspostave tripartitne institucionalne suradnje predstavnika Vlade RH, poslodavaca i sindikata osnivanjem GSV do danas, učinjen značajan napredak u sadržaju i rezultatima dijaloga te je proširen djelokrug zajedničke suradnje na sva područja od posebnog do općeg interesa. Također je zaključeno da će Vlada RH, poslodavci i sindikati i u sljedećem razdoblju nastaviti intenzivnu suradnju u okviru institucionalnih i drugih tijela socijalnog dijaloga razvijajući i unapređujući socijalno partnerstvo.

U Hrvatskoj postoje institucionalne pretpostavke za kvalitetan socijalni dijalog, zadnjih se godina vidi određeni napredak i u tripartitnom te bipartitnom socijalnom dijalogu, no svi se slažu da treba raditi na poboljšanju odnosa i volje za kvalitetnim dogovaranjem, koji ne polazi i ne ostaje na isključivim stavovima pojedinih dionika.

U nadolazećem vremenu, kako bi se postigao kvalitetan i učinkovit socijalni dijalog, valja raditi na sljedećem:

- ▶ odnosi moraju počivati na autonomiji socijalnih partnera i međusobnom uvažavanju
- ▶ izgrađivati povjerenje među socijalnim partnerima temeljenim na vrijednostima kao što su odgovornost, solidarnost i sudjelovanje
- ▶ postići istinsku predanost ostvarivanju zajednički definiranih ciljeva
- ▶ dosljedno provoditi dogovorene aktivnosti i način suradnje
- ▶ raditi na razvijanju vještina moderiranja rada u zajedničkim bipartitnim i/ili tripartitnim radnim grupama
- ▶ kontinuirano stjecati nova znanja i vještine svih dionika uključenih u civilni dijalog.

Pred socijalnim partnerima stoji niz izazova: od toga kako usuglasiti različitosti; kako osigurati dovoljno vremena za proces dogovaranja socijalnih partnera međusobno te socijalnih partnera i Vlade RH; kako osigurati provođenje dogovora do toga kako ojačati bipartitni dijalog i partnerstvo uz osiguranje kontinuiranog jačanja kapaciteta socijalnih partnera za učinkovit socijalni dijalog.

Tijekom razgovora sudionika fokusne skupine prepoznato je da su problemi i trendovi u odnosu udruga i javnog sektora, slični kao i problemi sudionika socijalnog dijaloga. Izneseni su primjeri dobre suradnje između sindikata i udruga (prvenstveno pri izradi pojedinih zakonskih akata, kao npr. o ravnopravnosti splova, roditeljskih naknada, reforme zdravstva). Postoje i primjeri kvalitetnog moderiranja rada zajedničkih radnih skupina radi postizanja rješenja koja će biti zadovoljavajuća za sve uključene strane (npr. rad na prvom Nacionalnom akcijskom planu zapošljavanja, izradi JIM-a i JAP-a). Postoje i primjeri suradnje udruge poslodavaca i ostalih udruga, npr. u edukaciji malih i srednjih poduzetnika u pripremi projekata za EU fondove.

Aneks

Tablica 1	Civilni dijalog	Socijalni dijalog
Akteri	Organizacije civilnog društva (udruge, socijalni partneri, zaklade, privatne zaklade i dr.) Vlada i tijela državne uprave Lokalna i područna (regionalna) samouprava	Nacionalna razina: udruge poslodavaca, sindikalne središnjice i Vlada RH Razina lokalne i područne (regionalne) samouprave: predstavnici županije, udruga sindikata i poslodavaca
Osnov za dijalog	Ne postoji zakonska osnova Potreba je navedena u nekim dokumentima (npr. Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, JIM) Očekuje se donošenje Kodeksa pozitivne prakse savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja i provedbe zakona, drugih propisa i akata (Vlada RH)	Ustav Republike Hrvatske Zakon o radu Sporazum o GSV Zakon o načinu određivanja zastupljenosti udruga sindikata više razine u tripartitnim tijelima na nacionalnoj razini Kriteriji reprezentativnosti udruga poslodavaca – Odluka GSV-a
Financiranje	Donacije od domaćih i stranih donatora Sponsorstva Vlastita dopuštena gospodarska djelatnost Članarine	Državni i lokalni (regionalni) proračun – zajedničke aktivnosti Socijalni partneri – članarine i vlastite aktivnosti

Istraživanje "Procjena stanja razvoja organizacija civilnoga društva u RH"

Ovo istraživanje, koje je 2007. provela Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, obuhvatilo je i pitanja *suradnje udruga s državom*. Četvrtina od 745 ispitanih udruga smatra kako je država nezainteresirana za civilni sektor i podcjenjuje njegov značaj. Nešto manji broj vjeruje kako država podupire civilni sektor, ali zbog pritiska izvana, no podjednak broj navodi kako država financijski podupire njegov razvoj te ga prepoznaje kao partnere.

Suradnju s državnim institucijama imala je velika većina ispitanih (88 %), pri čemu se češće radilo o suradnji na nacionalnoj razini nego na lokalnoj. Kao najčešći oblik suradnje navodi se financiranje projekata udruga od strane javnog sektora, zatim zajednički rad na projektima, iza čega slijedi razmjena iskustava i informacija. Polovina ispitanih udruga ocjenjuje pozitivno suradnju s lokalnom samoupravom, dok nezadovoljstvo izražava 20% ispitanih.¹

Osim suradnje između udruga i javnog sektora, istraživanje je obuhvatilo i suradnju među samim udrugama. 90% ispitanih udruga imalo je neki oblik suradnje s drugim udrugama. Najčešći motiv suradnje među udrugama je bio zajednički interes, zatim svrhovito povezivanje raspoloživih kapaciteta te pomoć jedne udruge drugoj. Kad su u pitanju načini suradnje, najčešće se radilo o provođenju zajedničkih projekata, iza čega slijedi pružanje treninga i suradnja u mrežama.

Interesantan je podatak da je svega 6 % ispitanih udruga koje su imale suradnju s javnim sektorom navelo kako se nisu suočavale s problemima u suradnji. Interesantan je podatak da je svega 6 % ispitanih udruga koje su imale suradnju s javnim sektorom navelo kako se nisu suočavale s problemima u suradnji. Kao jedan od problema u suradnji koji je prepoznat kod četvrtine udruga koje su ostvarile suradničke odnose, navodi se velika uloga neformalnih kontakata, dok nedostaje suradnja na institucionalnoj razini.

Upravo ovaj problem nepostojanja institucionaliziranih oblika i okvira za suradnju, s jasnim kriterijima koji se poštuju, navodi se u svim sličnim istraživanjima koja se provode na temu suradnje javnog i civilnog sektora.

Značajne podatke o suradnji i dijalogu OCD i države donosi CIVICUS-ov **Indeks civilnog društva u Hrvatskoj**, istraživanje koje je tijekom 2005. proveo CERANEO – Centar za razvoj neprofitnih organizacija. U njemu se navodi da je suradnja između OCD-a i države tijekom 1990-ih bila ograničena, često i na granici sukoba, no ona se poboljšava od 2000. OCD se često poziva na suradnju u ostvarivanju različitih projekata. Ta suradnja je često bila deklarativna te nema mnogo primjera uspješnog partnerstva države i civilnog društva.